

Epos dat niet meeslepend wordt

Roman

door Tryntsje van der Steege

Een boek van ruim 600 pagina's, getiteld *De geheime kamer*, met een klassiek marmeren beeld op het omslag wekt hoge verwachtingen en roept uiteenlopende associaties op - Nicci French, Donna Tartt, en ook *Harry Potter* zijn niet ver weg. Ook de aanbevelingen liegen er niet om; er wordt rijkelijk gestrooid met vergelijkingen met Kafka, *Brideshead Revisited* en Selma Lagerlöf. Voeg daarbij de auteursnaam van de Zweedse Gabriella Håkansson en de huidige populariteit van Scandinavische schrijvers en succes lijkt verzekerd.

Maar zoals zo vaak met hooggespannen verwachtingen zijn ze moeilijk waar te maken. De titel van dit boek is enigszins misleidend; er wordt vrijwel niets duidelijk over die genoemde geheime kamer, en de Zweedse titel *Aldermanns erfgenaam* was toepasselijker geweest. Bovendien had het verhaal ook in de helft van het aantal bladzijden kunnen worden verteld. Veel wijdlopende en incoherente scènes hadden kunnen worden ingekort, en flink wat uitleg, herhalingen en omslachtige formuleringen weggelaten zonder de beoogde Dickensiaanse uitstraling van het verhaal te verliezen. Het verhaal zelf dan is interessant genoeg.

In een groot huis, bijgenaamd De Tempel vanwege

de neoklassieke architectuur, op Harley Street in Londen wordt op 11 november 1800 William Augustus Obadja Aldermann geboren. Hij is de zoon van Anna Martha Dorothea, 17 jaar en overleden vlak na Williams geboorte, en Gideon Aldermann, 66 jaar en een zonderlinge, obsessieve verzamelaar van alles wat met de oudheid te maken heeft. Gideon Aldermann sterft als William 3 jaar is en laat hem zijn volledige vermogen en het huis op Harley Street na. Bovendien is in het testament bepaald dat alles zo moet blijven als het was; van het personeel van De Tempel tot de jongen die de lantaarns op straat ontsteekt, allemaal krijgen ze een deel van de erfenis als zij een contract tekenen waarmee ze zich voor de rest van hun leven aan William Aldermann verbinden. Er wordt van alles gesuggereerd over Aldermann, maar dat hij krankzinnig was toen hij dit testament opstelde kan niet worden ontkend. Hij heeft zelfs een leerplan voor zijn zoon uitgestippeld, waarin per uur van elke dag gedurende zijn hele jeugd is vastgelegd wat hij moet lezen, leren, zien, met wie hij dineert en converseert, welke muziek moet worden gespeeld ter ontspanning, en welke gebouwen hij wel of niet mag bekijken op zijn wandelingen. Zo groeit William uitermate beschermd op en ontwikkelt zich tot een zonderlinge tie-

ner met een grote intelligentie en een grillig karakter.

Gideon Aldermanns oude vriend Richard Payne Knight is aangewezen als Williams voogd, en tegelijkertijd als Gideons opvolger als grootmeester van het genootschap Dilettanti. Dit genootschap richt zich volledig op de klassieke oudheid - zowel het verzamelen en conserveren van de antieke kunstschaten als het vereren van de goden

Håkansson heeft research gedaan en heel knap feit en fictie met elkaar vermengd

van de Olympus. Het is dit genootschap waar Gideon Aldermann zijn leven en zijn levenswerk aan heeft gewijd, maar om redenen die niet nader worden toegelicht wil Richard er zo weinig mogelijk mee te maken hebben. Hij heeft een geheel eigen agenda en gaat erg ver in het saboteren van pogingen de geheime kamer te vinden waar Gideon zijn 'grand oeuvre', zijn grote plan voor de Dilettanti en de samenleving als geheel, verborgen hield.

Het duurt tot halverwege het boek voordat er iets meer

duidelijk wordt over de activiteiten en doelen van het genootschap, als Josias Gebhardt ten tonele verschijnt en Williams mentor wordt. Ook Gebhardt is lid van de Dilettanti en vastbesloten William klaar te stomen voor een hoge functie binnen het genootschap. Gebhardt, hoe onsympathiek hij ook blijkt te zijn, brengt wel - of juist daardoor - het beste in William naar boven, met name als ze een Grand Tour ondernemen op het Europese vasteland. William komt los van zijn vaste dagelijkse patroon, en begint na te denken over wie hij is, wie zijn vader was en wat hij zelf wil bereiken in het leven. Of hij daarin slaagt moet blijken in het volgende deel van deze trilogie, *De geheime stad*, dat volgend jaar verschijnt.

Potsierlijkheden

Håkansson heeft grondig research gedaan en heel knap feit en fictie met elkaar vermengd. De Europese verhoudingen, de verlichting, de Franse Revolutie, de esthetische en ethische idealen van het classicisme; het komt allemaal aan bod - net als de sfeer van het 19e-eeuwse Londen, van de chique salons tot de schimmige achterbuurten. Håkansson weet de juiste details te beschrijven, maar verzandt soms in potsierlijkheden als ze té specifiek wil zijn - voornamelijk als het om de emoties van haar personages gaat: 'Zijn beginnend gesnik

ging over in een rare, groteske snik.' Het stijlregister ontstijgt het clichématige maar met moeite; om de haverklap krijgt iemand 'iets donkers/sombers/verlangends in zijn blik' of 'iets wezenloos/autoritairs/onzeker over zich'. Personages worden voortdurend 'plotseling overspoeld door herinneringen' of worstelen met 'tegenstrijdige gevoelens' of een 'beklemmend gevoel'.

Niet alleen de auteur is verantwoordelijk voor deze vermoeiende manier van schrijven, ook de vertaling en/of de redactie had scherper gekund om incoherenties, herhalingen en vaagheden als 'een zeldzaam uniek gevoel' en 'hij keek naar een onzichtbaar punt ergens in het lege niets' te voorkomen.

De geheime kamer bevat alle elementen voor een mysterieus en meeslepend epos, maar komt als geheel niet goed uit de verf. Zowel gebeurtenissen als personages zijn onlogisch en onevenwichtig, en het verhaal bevat - zelfs voor een trilogie - te veel losse eindjes en onduidelijkheden om nieuwsgierig te maken naar het volgende deel.

1 *De geheime kamer*. Gabriella Håkansson. Vertaald uit het Zweeds door Neeltje Wiersma. Xander Uitgevers, 25,00 euro

